II

(Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

ASETUKSET

NEUVOSTON ASETUS (EU) 2020/2094,

annettu 14 päivänä joulukuuta 2020,

Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 122 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ennennäkemättömiä toimenpiteitä hillitäkseen Maailman terveysjärjestön 11 päivänä maaliskuuta 2020 pandemiaksi julistaman covid-19:n leviämistä.

(2) Ennennäkemättömät toimenpiteet, jotka on toteutettu vastauksena covid-19:n aiheuttamaan poikkeukselliseen tilanteeseen, johon jäsenvaltiot eivät voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet taloudelliselle toiminnalle merkittäviä häiriöitä, joista ovat osoituksena bruttokansantuotteen jyrkkä lasku ja huomattavat vaikutukset työllisyyteen, sosiaalisiin oloihin, köyhyyteen ja eriarvoisuuteen. Mainitut toimenpiteet ovat erityisesti häirinneet toimitusketjuja ja tuotantoa ja aiheuttaneet poissaoloja työpaikoilta. Lisäksi monien palvelujen tarjoaminen on käynyt hyvin vaikeaksi tai mahdottomaksi. Samaan aikaan kulutuskysyntä on vähentynyt. Monet yritykset kärsivät likviditeettivajeesta, ja niiden vakavaraisuus on vaarassa, ja samaan aikaan rahoitusmarkkinat ovat hyvin epävakaat. Joihinkin keskeisiin aloihin, kuten matkustamiseen ja matkailuun, kohdistuneet vaikutukset ovat olleet erityisen voimakkaita. Yleisesti ottaen nämä toimenpiteet ovat jo johtaneet tai johtavat monien unionin yritysten taloudellisen tilanteen vakavaan heikkenemiseen.

(3) Covid-19:n aiheuttama kriisi on levinnyt nopeasti unionissa ja kolmansissa maissa. Kasvun ennakoidaan hidastuvan unionissa jyrkästi vuonna 2020. Uhkana on, että elpymisessä on jäsenvaltioiden välillä suuria eroja, mikä lisää kansantalouksien eriytymistä toisistaan. Jäsenvaltioiden erilaiset finanssipoliittiset mahdollisuudet tarjota taloudellista tukea siellä, missä sitä eniten tarvitaan elpymistä varten, ja jäsenvaltioiden toimenpiteiden väliset erot vaarantavat sisämarkkinat sekä sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden.

(4) Tarvitaan kattava toimenpidekokonaisuus talouden elvyttämiseksi. Kyseinen toimenpidekokonaisuus edellyttää mittavia julkisia ja yksityisiä investointeja, jotta unioni saadaan vakaasti kestävän ja palautumista tukevan elpymisen tielle ja luodaan laadukkaita työpaikkoja, tuetaan sosiaalista osallisuutta ja korjataan covid-19-kriisin aiheuttamia välittömiä vahinkoja ja samaan aikaan tuetaan unionin vihreitä ja digitaalisia painopisteitä.

(5) Covid-19:n aiheuttama poikkeuksellinen tilanne, johon jäsenvaltiot eivät voi vaikuttaa, edellyttää johdonmukaista ja yhtenäistä lähestymistapaa unionin tasolla. Jotta talous, työllisyys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus eivät heikentyisi lisää ja jotta voitaisiin vauhdittaa taloudellisen toiminnan kestävää ja palautumista tukevaa elpymistä, olisi otettava käyttöön poikkeuksellinen ja koordinoitu taloudellisen ja sosiaalisen tuen ohjelma jäsenvaltioiden välisen solidaarisuuden hengessä etenkin kriisistä erityisen paljon kärsineiden jäsenvaltioiden auttamiseksi.

(6) Koska tämä asetus on poikkeuksellinen toimenpide, jolla vastataan väliaikaisiin mutta äärimmäisiin olosuhteisiin, sen mukaista tukea olisi myönnettävä ainoastaan, kun tarkoituksena on puuttua covid-19-kriisin kielteisiin taloudellisiin seurauksiin tai vastata välittömiin rahoitustarpeisiin covid-19-kriisin toistumisen estämiseksi.

(7) Tällä asetuksella perustetun elpymisvälineen, jäljempänä 'elpymisväline', mukaisen tuen painopisteinä olisi erityisesti oltava toimenpiteet, joiden tavoitteena on työmarkkinoiden ja sosiaaliturvajärjestelmien sekä terveydenhuoltojärjestelmien palauttaminen, kestävän kasvun ja työllisyyden mahdollisuuksien elvyttäminen, jotta voidaan lujittaa jäsenvaltioiden välistä yhteenkuuluvuutta ja tukea niiden siirtymistä vihreään ja digitaaliseen talouteen, tuen antaminen covid-19-kriisin vaikutuksista kärsineille yrityksille, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, sekä tuki sellaiseen toimintaan tehtäville investoinneille, joka on välttämätöntä unionin kestävän kasvun vahvistamiseksi, mukaan lukien suorat sijoitukset yrityksiin, toimenpiteet covid-19-kriisiin liittyvää tutkimusta ja innovointia varten, unionin tason valmiuksien kehittämistä varten tulevan kriisivalmiuden parantamiseksi, sitä varten, että ylläpidettäisiin pyrkimyksiä varmistaa oikeudenmukainen siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen, sekä maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen liittyvä tuki, jolla autetaan maaseutualueita puuttumaan covid-19-kriisin vaikutuksiin.

(8) Jotta voitaisiin varmistaa kestävä ja palautumista tukeva elpyminen kaikkialla unionissa ja helpottaa taloudellisen tuen täytäntöönpanoa, tarkoituksena on käyttää vakiintuneita mekanismeja, joissa rahoitus ohjataan monivuotiseen rahoituskehykseen kuuluvien unionin ohjelmien kautta. Näiden ohjelmien mukaista tukea on määrä antaa tukena, jota ei makseta takaisin, lainoina ja talousarviotakauksia koskevien varausten tekemisenä. Rahoitusvarojen jakamisessa olisi otettava huomioon se, missä määrin kyseisillä ohjelmilla voidaan edistää elpymisvälineen tavoitteiden saavuttamista. Elpymisvälineestä kyseisiin ohjelmiin ohjattujen varojen käytössä olisi noudatettava tiukasti elpymisvälineen tavoitteita, jotka liittyvät covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseen.

(9) Kun otetaan huomioon rahoitettavien toimenpiteiden luonne, yksi osa elpymisvälineen mukaisesti käytettävissä olevista määristä olisi käytettävä lainoihin jäsenvaltioille, kun taas toinen osa määristä olisi katsottava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 ([1]), jäljempänä 'varainhoitoasetus', 21 artiklan 5 kohtaa sovellettaessa ulkoisiksi käyttötarkoitukseensa sidotuiksi tuloiksi ja käytettävä tukeen, jota ei makseta takaisin, tai rahoitusvälineiden kautta myönnettävään tukeen taikka unionin talousarviotakauksia ja niihin liittyviä menoja koskevien varausten tekemiseen. Tätä varten ja osana tämän asetuksen mukaisia tarpeellisia toimenpiteitä on aiheellista sallia varainhoitoasetuksen 21 artiklan 5 kohdan kattaa se, että osa Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä ja neuvoston päätöksen 2014/335/EU, Euratom ([2]) kumoamisesta annetussa neuvoston päätöksessä, jäljempänä 'omia varoja koskeva päätös', säädetyllä poikkeuksellisella ja väliaikaisella valtuutuksella saaduista varoista sidotaan, tämän asetuksen toimiessa perussäädöksenä.

(10) Varainhoitoasetuksen 12 artiklan 4 kohdan c alakohtaa ja 14 artiklan 3 kohtaa sovelletaan ulkoisten käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen osalta tämän asetuksen mukaisesti käyttöön asetettuihin maksusitoumus- ja maksumäärärahoihin, mutta kun otetaan huomioon erityyppisille tuille asetetut määräajat, näistä ulkoisista käyttötarkoitukseensa sidotuista tuloista johtuvia maksusitoumusmäärärahoja ei pitäisi siirtää ilman eri toimenpiteitä yli tukien päättymisajankohdan, lukuun ottamatta maksusitoumusmäärärahoja, jotka tarvitaan elpymisvälineessä säädettyjen toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyvää teknistä ja hallinnollista apua varten.

(11) Sellaista tukea varten tarkoitetut maksusitoumusmäärärahat, jota ei makseta takaisin, olisi asetettava käyttöön ilman eri toimenpiteitä niiden hyväksyttyyn määrään asti. Likviditeettiä olisi hallinnoitava tehokkaasti siten, että varoja kerätään vain silloin, kun oikeudelliset sitoumukset on täytettävä vastaavilla maksumäärärahoilla.

(12) Koska on tärkeää, että määrät käytetään elpymisvälineen täytäntöönpanon ensimmäisinä vuosina, on aiheellista arvioida elpymisvälineen täytäntöönpanon edistymistä ja tämän asetuksen mukaisesti kohdennetun tuen käyttöä. Komission olisi laadittava tätä varten kertomus viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2022.

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

([2]) Neuvoston päätös 2014/335/EU, Euratom, annettu 26 päivänä toukokuuta 2014, Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä (EUVL L 168, 7.6.2014, s. 105).

(13) Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamista Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä koskevan sopimuksen ([3]), jäljempänä 'erosopimus', 135 artiklan 2 kohdassa määrätään, että sellaisia päätökseen 2014/335/EU, Euratom tehtäviä muutoksia, jotka hyväksytään erosopimuksen voimaantulopäivänä tai sen jälkeen, ei sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siltä osin kuin muutokset vaikuttavat Yhdistyneen kuningaskunnan taloudellisiin velvoitteisiin. Tämän asetuksen mukainen tuki ja sitä vastaava unionin omien varojen enimmäismäärän korotus vaikuttaisivat Yhdistyneen kuningaskunnan taloudellisiin velvoitteisiin. Erosopimuksen 143 artiklan 1 kohdassa rajoitetaan Yhdistyneen kuningaskunnan vastuuta niin, että sen osuus unionin ehdollisista rahoitusvastuista rajoittuu niihin unionin ehdollisiin rahoitusvastuisiin, jotka johtuvat unionin ennen erosopimuksen voimaantuloa toteuttamista rahoitustoimista. Kaikki tämän asetuksen mukaisesta tuesta mahdollisesti aiheutuvat unionin ehdolliset rahoitusvastuut syntyisivät erosopimuksen voimaantulopäivän jälkeen. Sen vuoksi tätä asetusta ei pitäisi soveltaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Kohde ja soveltamisala

1. Tällä asetuksella perustetaan Euroopan unionin elpymisväline, jäljempänä 'elpymisväline', covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseksi.

2. Elpymisvälineen mukaisesta tuesta rahoitetaan erityisesti seuraavia toimenpiteitä, joilla puututaan covid-19-kriisin kielteisiin taloudellisiin seurauksiin tai vastataan välittömiin rahoitustarpeisiin mainitun kriisin toistumisen estämiseksi:

a) toimenpiteet työllisyyden ja työpaikkojen luomisen elvyttämiseksi;

b) uudistusten ja investointien muodossa toteutettavat toimenpiteet kestävän kasvun ja työllisyyden mahdollisuuksien elvyttämiseksi, jotta voidaan lujittaa jäsenvaltioiden välistä yhteenkuuluvuutta ja parantaa niiden palautumiskykyä;

c) toimenpiteet covid-19-kriisin taloudellisista vaikutuksista kärsineitä yrityksiä varten, erityisesti toimenpiteet, jotka hyödyttävät pieniä ja keskisuuria yrityksiä, sekä tuki sellaiseen toimintaan tehtäville investoinneille, joka on välttämätöntä unionin kestävän kasvun vahvistamiseksi, mukaan lukien suorat sijoitukset yrityksiin;

d) toimenpiteet covid-19-kriisiin liittyvää tutkimusta ja innovointia varten;

e) toimenpiteet unionin kriisivalmiuden tason nostamiseksi ja sen mahdollistamiseksi, että unioni pystyy reagoimaan nopeasti ja tuloksekkaasti vakavissa hätätilanteissa; näihin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa välttämättömien tarvikkeiden ja lääkinnällisten laitteiden varastojen muodostaminen ja tarvittavan infrastruktuurin hankkiminen nopean kriiseihin reagoimisen mahdollistamiseksi;

f) toimenpiteet, joilla varmistetaan, että covid-19-kriisi ei vaaranna oikeudenmukaista siirtymistä ilmastoneutraaliin talouteen;

g) toimenpiteet, joilla puututaan maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen kohdistuviin covid-19-kriisin vaikutuksiin.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava osana erityisiä unionin ohjelmia ja niiden asiaankuuluvien unionin säädösten mukaisesti, joissa vahvistetaan kyseisiä ohjelmia koskevat säännöt, ja ottaen täysin huomioon elpymisvälineen tavoitteet. Näihin toimenpiteisiin sisältyy tekninen ja hallinnollinen apu niiden täytäntöönpanoa varten.

2 artikla

Elpymisvälineen rahoittaminen ja sen varojen jakaminen

1. Elpymisväline rahoitetaan enintään 750 000 miljoonan euron (vuoden 2018 hintoina) määrään asti omia varoja koskevan päätöksen 5 artiklassa säädetyn valtuutuksen perusteella.

Erityisten unionin ohjelmien täytäntöönpanoa varten ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua määrää tarkistetaan vuosittain kiinteän 2 prosentin deflaatiokertoimen perusteella. Maksusitoumusmäärärahojen osalta kyseistä deflaatiokerrointa sovelletaan vuotuisiin eriin.

([3]) EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu määrä jaetaan seuraavasti:

a) enintään 384 400 miljoonan euron (vuoden 2018 hintoina) tuki, joka myönnetään tukena, jota ei makseta takaisin, ja rahoitusvälineiden kautta myönnettävänä takaisin maksettavana tukena, kohdennetaan seuraavasti:

   i) enintään 47 500 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) vuodet 2014–2020 kattavan monivuotisen rahoituskehyksen, sellaisena kuin se on vahvistettuna vuoteen 2022, rakenne- ja koheesio-ohjelmiin, mukaan lukien rahoitusvälineiden kautta myönnettävä tuki;

   ii) enintään 312 500 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) ohjelmaan, josta rahoitetaan elpymistä ja taloudellista ja sosiaalista palautumiskykyä tukemalla uudistuksia ja investointeja;

   iii) enintään 1 900 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) pelastuspalvelualaan liittyviin ohjelmiin;

   iv) enintään 5 000 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) tutkimukseen ja innovointiin liittyviin ohjelmiin, mukaan lukien rahoitusvälineiden kautta myönnettävä tuki;

   v) enintään 10 000 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) ohjelmiin, joilla tuetaan alueita niiden siirtyessä ilmastoneutraaliin talouteen;

   vi) enintään 7 500 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) maaseutualueiden kehittämiseen;

b) enintään 360 000 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) lainoina jäsenvaltioille sellaista ohjelmaa varten, josta rahoitetaan elpymistä ja taloudellista ja sosiaalista palautumiskykyä tukemalla uudistuksia ja investointeja;

c) enintään 5 600 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) talousarviotakauksia ja niihin liittyviä menoja koskevien varausten tekemiseen sellaisia ohjelmia varten, joiden tarkoituksena on rahoittaa investointitukitoimia unionin sisäisten politiikkojen alalla.

3 artikla

Määrärahojen käyttöä koskevat säännöt

1. Sovellettaessa varainhoitoasetuksen 21 artiklan 5 kohtaa 384 400 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta määrästä on tämän asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen unionin ohjelmien ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja ja 5 600 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) kyseisestä määrästä on tämän asetuksen 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen unionin ohjelmien ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja.

2. Edellä olevan 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta määrästä 360 000 miljoonaa euroa (vuoden 2018 hintoina) käytetään 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin lainoihin, jotka myönnetään jäsenvaltioille osana unionin ohjelmia.

3. Maksusitoumusmäärärahat, jotka kattavat 2 artiklan 2 kohdan a ja c alakohdassa tarkoitettujen unionin ohjelmien tuen, asetetaan saataville ilman eri toimenpiteitä enintään kyseisissä alakohdissa tarkoitettuihin määriin asti sen omia varoja koskevan päätöksen voimaantulopäivästä alkaen, jossa säädetään tämän asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtuutuksesta.

4. Oikeudelliset sitoumukset, jotka ovat perustana 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa ja tapauksen mukaan 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetusta tuesta aiheutuville menoille, tehdään komission tai sen toimeenpanovirastojen toimesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023. Oikeudellisista sitoumuksista vähintään 60 prosenttia 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetusta määrästä tehdään viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022.

5. Päätökset 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen lainojen myöntämisestä tehdään viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023.

6. Unionin talousarviotakauksia, joiden määrä vastaa asianomaisissa perussäädöksissä säädettyjen asiaankuuluvien rahoitusasteiden mukaisesti enintään 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua talousarviotakauksia koskevien varausten tekemistä riippuen tuettujen rahoitus- ja investointitoimien riskiprofiileista, voidaan myöntää ainoastaan sellaisten toimien tukemiseen, jotka vastapuolet ovat hyväksyneet viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023. Asianomaisissa talousarviotakaussopimuksissa on oltava määräykset, joissa edellytetään, että vastapuolet hyväksyvät rahoitustoimet, joiden määrä vastaa vähintään 60:tä prosenttia kyseisten talousarviotakausten määrästä, viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022. Jos talousarviotakauksia koskevien varausten tekemistä käytetään sellaiseen tukeen, jota ei makseta takaisin ja joka liittyy 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin rahoitus- ja investointitoimiin, siihen liittyvät oikeudelliset sitoumukset tehdään komission toimesta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2023.

7. Tämän artiklan 4–6 kohtaa ei sovelleta 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun tekniseen ja hallinnolliseen apuun.

8. Kustannukset, jotka aiheutuvat elpymisvälineen täytäntöönpanoa varten annettavasta teknisestä ja hallinnollisesta avusta, kuten valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoiminnasta, mukaan lukien sisäiset tietotekniikkajärjestelmät tämän asetuksen tarkoituksia varten, rahoitetaan unionin talousarviosta.

9. Tehtyihin oikeudellisiin sitoumuksiin, hyväksyttyihin päätöksiin ja hyväksyttyjä rahoitustoimia koskeviin säännöksiin liittyvät maksut, jotka hyväksytään tämän artiklan 4–6 kohdan mukaisesti, on suoritettava 31 päivään joulukuuta 2026 mennessä, lukuun ottamatta 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua teknistä ja hallinnollista apua ja tapauksia, joissa vaikka oikeudellinen sitoumus on tehty tai päätös tai toimi hyväksytty tämän kohdan nojalla sovellettavan aikarajan puitteissa, maksut vuoden 2026 jälkeen ovat poikkeuksellisesti tarpeen, jotta unioni pystyy täyttämään velvoitteensa kolmansia osapuolia kohtaan, mukaan lukien unionille annetun lainvoimaisen tuomion aiheuttamat velvoitteet.

4 artikla

Raportointi

Komissio toimittaa neuvostolle viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2022 kertomuksen elpymisvälineen täytäntöönpanon edistymisestä ja 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti kohdennettujen varojen käytöstä.

5 artikla

Soveltaminen

1. Tätä asetusta ei sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

2. Tässä asetuksessa olevien viittausten ’jäsenvaltioihin’ ei katsota sisältävän Yhdistynyttä kuningaskuntaa.

6 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 14 päivänä joulukuuta 2020.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
M. ROTH